

מפני מה זכה גד לזאת? לפי שלא ערער על דן. בשעה שאמר משה שדן יהיה ראש דגל, היה גד יכול לטעון 'אני בכור לזלפה ודן בכור לבלהה, למה איני ראש דגל כמוהו?!' ושתק ולא דיבר נגד משה. אמר לו משה "הוי זנב לאריות ולא ראש לשועלים". לכך כתוב במקום אחד נשיא שבט גד 'אליסף בן דעואל' ובמקום אחר 'בן רעואל'. ביאור, עלה זוכה להיות רע-אל, זה משה שנקבר בחלקו. (בעלי התוס' - "נפש חיים" מערכת ג' גד ועיין סוטה יג.)

לב בחזקת שלש זה חזק!

חידה, היכן מצאנו בפרשה שיש כח לברכה עם הרבה לב?

בפרק לב - לבן מברך את בנותיו ונכדיו: "ויברך אתהם". (ל"ב א')
כתב הספורנו: כבר אמרו חז"ל אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך, אמנם סיפר ברכת לבן לבנותיו, להורות שברכת האב אשר היא על בניו בכל נפשו בלי ספק ראוי שתחול יותר... (שם)

"אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך..." (כ"ח ב')
כאשר הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ היה מברך מישהו היה מקדים: "הקב"ה שעושה עימו טובות, שהציל את האבות הקדושים... הוא יברך את..." והיה מבקש מהעומדים במקום שיענו אמן על הברכה. ("הרב הדומה למלאך")

ידועה תמיהת ה"אור החיים" הקדוש, איך שלח יצחק הצדיק את בנו לחרון, אל אדם רשע כמו לבן?!

תירץ הגה"ח רבי שמעון זאב מנלה הי"ד, בעל "דרש טוב":
על הפסוק בסוף הפרשה הקודמת "וישלח יצחק את יעקב... אחי רבקה אם יעקב ועשו". כתב רש"י: "איני יודע מה מלמדנו". יש לומר לזה בא הפסוק "רבקה אם יעקב ועשו". יעקב היה מפורסם לצדיק וישר, יצחק אחז שגם עשו הוא כשר. והרי כלל קבעו חז"ל "רוב בנים דומים לאחי האם", מן הסתם לבן גם הוא צדיק וישר כמו אחותו רבקה... (כת"י הובא בספר הזכרון לרבי משה ליפשיץ)

דבר נפלא על פי חשבון:

יעקב אבינו נשא את לאה לאישה בל"ג בעומר!

יעקב עזב את בית אביו בחברון בערב פסח. (תפארת יהונתן ועיין ת"י) יש להבין, מפני מה יצא לחרון דרך באר שבע, הלא אביו גר בחברון?! יעקב הלך לבאר שבע לבקש רשות מהקב"ה לצאת לחו"ל. כדברי הרמב"ן (כ"ח י"ז ע"י"ש) "כאשר ציווהו אביו ללכת אל לבן הלך שם ליטול רשות, והוא המקום שלן בו". באר שבע היא מהלך שלשה ימים מחברון, נמצא שהוא הגיע ב"ז ניסן ולן שם. למחרת, י"ח ניסן יצא לחרון וקפצה לו הדרך והגיע באותו יום. שם ישב חודש ימים ככתוב, נמצא שנשא את לאה ב"ח אייר. עולה מכאן כי גם יעקב לא נשא אישה בעצם ימי ספירת העומר, כמנהג ישראל... (קובץ "עץ חיים" כ"א מהרה"ג אליעזר וייס - את רחל הוא נשא שבוע אח"כ "נהגו במקומנו"...) (שנת ב' קצנ מדרש תדשא ח')

ואולי החתונה היתה ב"פסח שני"

אכן לפי המקובל שראובן נולד ב"ד כסלו (שנת ב' קצנ מדרש תדשא ח') וכמובא שהשבטים נולדו לשבעה חודשים (סדר עולם ב'), יוצא לפי חשבון שאותה חתונה מפורסמת בחון של יעקב ולאה היתה ב"פסח שני", י"ד אייר.

אלא אם נאמר שראובן נולד "למקוטעין", כפי שמצינו בבעלי התוס', שכתבו שכל השבטים נולדו למקוטעין, שישה חודשים ושני ימים. (נר לשולחן שבת" ועיין "למכסה עתיק" ויצא "י באייר היה" וצ"ע)

"ועיני לאה רכות". (כ"ט י"ז) במפרשים מובא שהיו עיניה של לאה רכות, או שהיו דומעות, או שנשרו ריסי עיניה, או שהיו יפות. יש לבאר זאת בפשטות על פי הגמרא (סנהדרין קד): שמספרת על שכנתו של רבן גמליאל, שמת בנה והיתה בוכה עליו בלילה. שמע רבן גמליאל קולה ובכה כנגדה עד שנשרו ריסי עיניו. מבאר רש"י, שריסיו היו נופלים ונכפלים על העין מרוב דמעות. אפשר לומר שכן היה הדבר אצל לאה. (נר"י מידידי הרה"ג ש. ישראל)

"טוב תתי". (כ"ט י"ט) הקשה רבי יהודה החסיד, איך נתן לבן הרשע את אחותו ליצחק ואת בנותיו ליעקב לנשים, הלא הוא היה מאמין בעבודה זרה, ואילו יצחק ויעקב צדיקים מאמינים בה' ולא ניחום לעבוד עבודה זרה?!

ותירץ לו אביו, כך היה מנהגם, בני חרן היו מאמינים בהקב"ה, אלא גם עבודה זרה היו עובדים כדי לדעת על ידה עתידות, לכן לבן לא חשש שלא יעבדו עבודה זרה. (בעלי התוס')

"ותאמר לאה בגד". (ל"א א') רמזה לו לבנה שבחלקו יהיה קבור אותו שנולד בג"ד אדר. ומיהו? זה משה רבינו שנקבר בחלקו של גד.

"לא יעשה כן במקומו לתת הצעירה לפני הבכירה". (כ"ט כ"ו)

כתובה: מקדימים את העד הגדול בשנים לחתום לפני הצעיר, אף אם הצעיר תלמיד חכם. ("שלחן גבוה" יו"ד רמ"ד ל"ה, "שלחן העזר" כד):

יש שנהגו לייחד עדים על הכתובה בנפרד שלא יהיו הם עדי הקידושין, כדי ליתן פרסום לכתובה. ועוד טעם, כדי לכבד את החתן והכלה בריבוי עדים. (שו"ת מהר"ם מינץ ק"ט מהר"ל הל' נישואין) רש"י הקפיד שעדי קידושין לא יחתמו בכתובה. (ס' האורה קפ"ב יב)

אכן המנהג שלא להדר על זה, ועדי הכתובה הם גם עדי הקידושין - "טוב שיהיו". (שו"ת ה"שבי"ן ח"ב ז' - נטעי גבריא"ל נישואין ח"א)

"... אם תענה את בנותי ואם תקח נשים על בנותי".

מה קורה באיזור חרון? בארם צובא-חלב היו קיימות שלש קהילות:

א. "מוסתערבים" - הם התושבים הותיקים. ב. "ספרדים" - התושבים שהגיעו אחרי גירוש ספרד. ג. "סניורוס פרנקוס" - סוחרים שבאו מאיטליה-פרנקיה לפני כשלוש מאות שנה לצורך מסחר ובמשך הזמן קבעו מושבם בחלב.

ה"מוסתערבים" כתבו בכתובה שלהם תנאי אחד בלבד, שאם האישה נפטרה ללא זרע של קיימא, ירושת הנדוניה שלה מתחלקת בין הבעל למשפחת האישה.

ה"ספרדים" מוסיפים עוד שלשה תנאים. א. לא לגרש את האישה בעל כורחה. ב. שלא ישא אישה שניה בחייה, אלא אם כן שהתה עשר שנים ולא ילדה. ג. שלא יפתה אותה למחול אפילו חלק קטן מהכתובה, גם אם מחלה לא יהיה מחול.

ה"פרנקוס" הוסיפו תנאי חמישי, שאם הבעל יחלה במחלה שיש בה סכנה ולא יהיה לו זרע, יהיה מחוייב לגרשה ויתן לה כתובתה עם התוספת.

הבחירה בין השיטות השונות של הכתובה נעשתה לפי רצון האישה! (מנהגי נישואין בעיר חלב - הג"ר אברהם עדס)

יעקב ורחל של גליציה - גאונים, חריפים וצדיקים

רבי יעקב ויידנפלד, ה"כוכב מיעקב" ידוע היה כגאון הגאונים של גליציה. אשתו, הרבנית רחל, היתה אשה חכמה מאד, בעלת לשון לימודים, מפורסמת בחריפותה ובקיאותה בתורה.

רזומה של פעם...

היה זה בעת שהציעו שידוך לאחד מבניה עם בחורה מעיר אחרת. ביקש השדכן על פי בקשת משפחת הבחורה שיתנו לו את תמונת הבחור, כדי שיוכל לשלוח אותה לצד המדובר.

הרבנית רחל סירבה באומרה: "לא יעשה כן במקומו לתת הצורה לפני הבחורה", מלשון הפסוק בפרשה "לא יעשה כן במקומו לתת הצעירה לפני הבכירה", כהגיית בני גליציה... ("בצילו חמדתי")

ובתם לאה - - - - - "ועיני לאה רכות". (כ"ט י"ז)

בתם, הרבנית לאה טירקל סיפרה, שכאשר היתה ילדה בת שש סבלה מפריחה בעיניים, הרופאים לא מצאו מזור לפריחה הזו.

נסעו איתה לרופא מומחה בעיר גדולה, כנראה וינה. הרופא בדק אותה וביקש ממנה לצאת מהחדר. או אז אמר למי שהביא אותה שפריחה זו נובעת ממליחות דמעות של בכי, כנראה שמרביצים לילדה ולכן היא בוכה...

קראו לילדה ושאלו אותה אם היא בוכה הרבה, וענתה שאכן היא בוכה בכל לילה...

שכן היא ישנה בחדר סמוך לחדר בו אביה ה"כוכב מיעקב" לומד, ודרכו שבכל יום כשהוא מסיים את תלמודו הוא אומר פרקי תהלים וכשהיא שומעת איך הוא בוכה - מתמוגג מדמעות, אינה יכולה לעצור ברוחה והיא בוכה איתו! ("שר התורה")

גם אחיה, הגאון מטשיבין סיפר מימי ילדותו, שמפעם לפעם היה מתעורר באישון ליל והיה רואה את אביו קורא פרקי תהלים ברגש רב ומפעם לפעם פורץ בבכי. לימים סיפרה לו אמו, שהיה נבהל וקורא לה ושואל אותה 'למה אבא בוכה כל כך...'. (שם)

"ויזכר אלקים את רחל וישמע אליה אלקים ... ותהר בן".

דבר מופלא סיפר הרב מטשיבין על צדקותה וענוותנה של אמו רחל בילדותו הבחין שמדי חול המועד היו מגיעים לבית הוריו משפחה מתושבי העיר, היו באים עם בנם הקטן ונכנסים איתו לרבנית ומברכים אותה בברכת חג שמח ומוזדים לה מאד.

אמנם לא היה זה חזיון נפרץ לראות את יהודי העיר מבקרים בבית המרא דאתרא ביקור חג, אולם כאן הבחין בהבעת תודה מיוחדת וכן שמטרת בואם היא הרבנית ולא הרב...

כמה פעמים שאל את אמו על כך, אולם היא התחמקה והעבירה את השיחה לענינים אחרים ולא נתנה לו מענה על תמיהתו.

עד שפעם אחת כשראתה שהתעלומה מאד מפריעה לו, סיפרה לו שזוג זה לא זכה להפקד בילדים במשך שנים. פעם כשהגיעה לתחנת הרכבת הציע אותו אדם לשאת עבורה את המזוודות מהתחנה לביתה.

כשהגיעו הביתה ברכה אותו שיזכה להפקד. כעבור שנה נולד להם בן, זה הילד שמגיע כל חג לומר תודה.

הוסיף רבינו שאמו התנצלה לו שהיא משוכנעת שזה לא מחמת ברכתה, לכן לא סיפרה לו על כך עד עתה! ("שר התורה")

ויתור סיבה לחסד ה'

ויתרה רחל לאחותה לאה ומסרה לה סימנים. בשעת מעשה היה אפשר להניח שרחל עומדת להפסיד כתוצאה מהויתור את כל עולמה. אך באמת חז"ל אומרים על הפסוק "ויזכור אלקים את רחל", שה' זכר לה מה שמסרה את הסימנים לאחותה. נמצא שלא זו בלבד שרחל לא הפסידה, אלא שבוכות זה זכתה לילדים - להכל!

סיפר הגה"צ רבי דב יפה, סיפר לי הגאון רבי יצחק הוטנר: אודות ראש ישיבה נודע ומוערך ביותר בתקופתנו. סמוך לפרוץ מלחמת העולם השניה התארס עם נערה מליטא. לאחר המלחמה נתברר שרוב בני משפחתה נרצחו על ידי הנאצים ועוזריהם הליטאים הארורים, הכלה עצמה ניצלה בחסדי שמים ונותרה בחיים, ברם בריאותה ניזוקה מאד ואף היה חשש גדול שלא תוכל ללדת.

והנה, למרות מצבה, לא שעה החתן לעצת קרוביו ומכיריו וסירב לבטל את קשר האיירוסין. נימוקו היה, שלפני אותה מלחמה נוראה היתה לכלתו גם בריאות וגם משפחה יפה, ובמהלך המלחמה איבדה הן את בריאותה והן את משפחתה, והדבר היחיד שנותר לה זה הוא - חתנה, והוא לא מוכן להיות הגורם שגם את זה היא תאבד!

סיים הרב הוטנר ואמר שלדעתו הסיבה שאותו ראש ישיבה זכה בהמשך דרכו להצלחה ולהערכה כה רבה, היתה גמול משמים על הנהגה אצילית ומרוממת זו, של נכונות להקריב טובתו האישית בכדי למנוע צער גדול מבת ישראל! ("לעבדך באמת")

"ועיני ... רכות". מעשה שנודע לבחור שיש לכלתו מום, והוא שעייניה סגורות מאד, באופן שאם תרצה לראות מה שכנגדה תוכרח לפתוח עיניה בכח ומכל מקום לא יפתחו לגמרי.

שאל החתן, אם הוא יכול לבטל את קשר השידוכין ביניהם. **השיב ה"חות יאיר":** יצא החתן לחפשי חנם, אף על פי שלא מצינו מום זה בכהנים, כי זה לא 'סכי שמש', ולא 'עיני קטנות כשל אווז', מכל מקום בין בני אדם הוא מום גדול ושינוי רב.

נראה לי שזהו מה שמובא 'מציצי עינא' (כתובות ט: ע"ז) מלשון מציץ מן החרכים, שזו הבטה בלי פתיחת עינים כראוי, שהיא ראייה ממש. ("חות יאיר" ר"כ הובא בפת"ש אהע"ז ל"ט ב')